

Erfgoedkwartiermakers
Haringvliet 68
3011 TG Rotterdam

KVK. 78626935
BTW. NL 861475252B01

Bank
NL59 TRIO 0320 0401 94

info@erfgoedkwartiermakers.nl
www.erfgoedkwartiermakers.nl

ERFGOED
KWARTIER
MAKERS

Ontwikkelplan maritiem historisch Maassluis

5 maart 2021

1. Inleiding

Het bureau Erfgoedwerk heeft opdracht gekregen voor het schrijven van een 10 jaren ontwikkelplan voor maritiem historisch Maassluis. Erfgoedwerk werkt daarbij samen met de Erfgoedkwartiermakers.

Het doel van het ontwikkelplan is om het maritieme erfgoed in Maassluis toekomstbestendig te maken, beter te benutten en om te komen tot levendige havens en musea. Het doel is ook om te zorgen voor structurele samenwerking tussen gemeente, betrokken bedrijven, scholen, maritieme organisaties en erfgoedorganisaties in het belang van Maassluis. Daarnaast vraagt de gemeente om bij de opstelling van het ontwikkelplan in te gaan op draagvlak en financiering.

Dit ontwikkelplan is gebaseerd op een analyse van beschikbare achtergrondinformatie, zoals visie en beleidsdocumenten van de gemeente en verschillende stakeholders, gesprekken met de stakeholders, sleutelfiguren in Maassluis en een verkenning van financiële mogelijkheden. De focus ligt primair op de situatie in Maassluis, conform de opdracht.

Dit plan begint met een beschrijving van de huidige situatie in Maassluis, waarbij sterke punten en aandachtspunten naar voren komen. Vervolgens wordt een impressie gegeven van de resultaten van de gesprekken met stakeholders. Daarna wordt ingegaan op de marktomgeving. Vervolgens wordt een strategie gepresenteerd en wordt de uitvoering van de strategie beschreven. Ten slotte wordt ingegaan op de financiering.

Het doel is om het maritieme erfgoed in Maassluis toekomstbestendig te maken en te komen tot levendige havens en musea.

2. De huidige situatie

Burgemeester Haan en de wethouders Bronsveld en Evers hebben op 13 mei 2020 een overleg gehad met vertegenwoordigers van maritieme organisaties. Uit dat overleg blijkt dat de gemeente en de stakeholders breder willen kijken dan naar alleen de culturele waarde van het maritiem erfgoed in Maassluis. Dit culturele erfgoed wordt ook gezien als waardevol voor toerisme/economie, onderwijs en gebiedsontwikkeling. Dit plan brengt de huidige situatie van het maritieme erfgoed in Maassluis in kaart aan de hand van deze vier bovengenoemde thema's.

2.1 Thema cultuur

Maassluis kent een groot cultureel aanbod en grote betrokkenheid bij het culturele leven. Zo zijn er bijvoorbeeld 450 vrienden van het Museum Maassluis. Zo'n 250 vrijwilligers, verdeeld over verschillende organisaties, zetten zich in voor het maritiem cultureel erfgoed. Museum Maassluis organiseert ongeveer 8 exposities per jaar. Het Sleepvaartmuseum organiseert elk jaar 2 nieuwe exposities. De Historische Vereniging Maassluis brengt de geschiedenis in kaart, bijvoorbeeld www.canonvanmaassluis.nl, verzamelt, onderzoekt en publiceert op historische thema's en organiseert wandelingen en leidt stadsgidsen op die de rondleidingen verzorgen.

De historische schepen in de haven zoals de Furie, Bruinvisch, Hudson, Tonijn, Elbe, Steenbank, Maassluisje en de Krimpen zijn elk eigendom van een afzonderlijke stichting. De Stichting Sleepboothaven Maassluis verzorgt de gemeenschappelijk PR voor de schepen en organiseert jaarlijks een evenement. Om en om: Dag van de Zeesleepvaart en de Vaardag Sleepboothaven.

De Stichting Historische Scheepswerf Zorg en Vlijt bouwt een replica van de trekschuit 'Den Eerste Snik'. Het plan tot de realisatie van de bouw van deze replica is gebaseerd op een model van een trekschuit uit de collectie van Museum Maassluis. De Culturele Raad Maassluis verzorgt de programmering van het Douanehuisje dat ongeveer 3000 bezoekers per jaar ontvangt.

Met het thema 'Sleepvaart' kan Maassluis zich goed profileren binnen de metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Met het thema sleepvaart kan Maassluis zich goed profileren binnen de MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag). Daar is ook de Culturele Raad Maassluis van overtuigd. Tentoonstellingen en evenementen hoeven niet alleen maar over sleepvaart te gaan, maar ze moeten wel allemaal 'inhoudelijke haakjes' hebben waarmee de koppeling gelegd kan worden met een centrale profilering.

Historisch maritiem Maassluis heeft veel culturele waarde, maar dat is buiten Maassluis slecht bekend. Maassluis is een verborgen parel en er zijn vele uitdagingen. De musea organiseren veel tentoonstellingen, maar hebben onvoldoende tijd (menskracht) en geld voor goede PR, educatie en randprogrammering, waardoor de tentoonstellingen minder bezoekers trekken dan gewenst. De huisvesting van de musea is problematisch, niet geschikt voor grotere groepen of grotere tentoonstellingen. De sleepboten zijn beperkt open, bezoekers aan de musea kunnen niet zonder meer terecht bij de sleepboten en moeten hiervoor ook een apart kaartje kopen. Sleepvaart is een belangrijk historisch thema voor Maassluis. Echter, steeds minder mensen hebben herinneringen aan deze periode.

Het behoud van de culturele waarde van de sleepboten is een uitdaging. De onderdelen voor de vaak zeldzame stoommachines en de scheepsmotoren zijn moeilijk verkrijgbaar. Ook het verder verduurzamen van historische sleepboten is een actuele kwestie, die nog niet zo eenvoudig op te lossen is. Het wordt een steeds urgenter kwestie, want er zijn gemeenten die duurzaamheid koppelen aan de evenementenvergunning en bezwaar hebben tegen grotere aantallen historische motoren.

2.2 Thema toerisme/economie

Maassluis biedt verschillende activiteiten aan waarmee het maritieme erfgoed wordt benut voor de vrijetijdseconomie: de Furieade, de Dag van de Zeesleepvaart, de Vaardag Sleepboothaven, maritieme stadswandelingen, tentoonstellingen Museum Maassluis en Nationaal Sleepvaartmuseum, vaartochten voor groepen op de sleepboten, bezichtiging van diverse sleepboten en de historische scheepswerf 'Zorg en Vlijt', het bezoekerscentrum Ervaar Maassluis Info in de Nieuwstraat en de promotie door Ervaar Maassluis. Voorts ook het meest markante rijksmonument de Grote Kerk op het Schanseiland. Met name het interieur laat de geschiedenis van Maassluis zien en via ruimere openingstijdens is de kerk regelmatig voor bezichtiging en rondleidingen geopend. Kortom, Maassluis heeft veel te bieden aan bezoekers.

Het optimaal benutten van het maritieme erfgoed voor de vrijetijdseconomie kent uitdagingen. De marketing binnen de Metropool Regio Rotterdam Den Haag is versnipperd over een groot aantal partijen en er is geen gezamenlijke promotie van de regio. Openingstijden van sleepboten en musea zijn beperkt. Kleine exposities van Museum Maassluis en het Nationaal Sleepvaart Museum trekken niet zoveel publiek (5000 bezoekers per jaar). Het aanbod is niet gesynchroniseerd, er is geen centraal thema. De looproutes zijn niet duidelijk tussen de binnenhaven en de buitenhaven. Alleen de Furieade (60.000 bezoekers per jaar) is een groot evenement met regionale uitstraling. De samenwerking tussen partijen komt moeilijk tot stand.

Historisch maritiem Maassluis is een verborgen parel.

2.3 Thema onderwijs

Maassluis heeft 13 scholen voor basisonderwijs met bijhorende voorzieningen als een gymzaal of sporthal en in een aantal gevallen ook een voorziening voor kinderopvang of peuterspeelzaal en 2 scholen voor voortgezet onderwijs en 1 MBO. De huidige onderwijsactiviteiten in Maassluis gericht op het maritiem erfgoed zijn beperkt. Alle groepen 5 van de basisscholen komen vanuit het Cultuur Menu eens per jaar langs bij het Museum Maassluis, het Nationaal Sleepvaartmuseum en het Museumschip de Hudson. Het zeekadetkorps Maassluis heeft zijn thuishaven in de buitenhaven van Maassluis aan boord van het motorschip Rigel. De kadetten komen elke week op de Rigel bij elkaar voor de korpszaterdag van 13.30 tot 17.00 uur.

Het Sleepvaartmuseum en het Museum Maassluis zijn te klein om zelfstandig een hoogwaardig jeugd/onderwijs programma te kunnen ontwikkelen. Naast de zeekadetten zijn er nu geen maritieme opleidingsmogelijkheden in Maassluis. Dat zou kunnen veranderen. De Stichting Sleepboothaven Maassluis is bijvoorbeeld voorstander om maritieme opleidingen op MBO-niveau in Maassluis te ontwikkelen, waar mogelijk in samenhang met het promoten en ontwikkelen van de innovatieve maakindustrie in Maassluis, waarbij een of meer sleepboten in de haven belangrijke praktijklocaties kunnen zijn. Relevante opleidingsinstituten in de regio waar samenwerking mee gezocht kan worden zijn bijvoorbeeld de TU in Delft afdeling maritieme technieken, het Scheepvaart- en Transportcollege Rotterdam en het Hout- en Meubileringscollege Rotterdam.

2.4 Thema gebiedsontwikkeling

Maassluis heeft veel ruimtelijke kwaliteit. Het is een kleinschalige, groene en goed bereikbare gemeente met een historische binnenstad en een zichtbaar maritiem verleden. Uniek gelegen tussen het groene Midden-Delfland aan de ene kant en het Scheur (in de volksmond Nieuwe Waterweg) aan de andere kant. De binnenstad is in 1976 aangewezen als Rijksbeschermd stadsgezicht. De dichte bebouwing van de oude havenstad, in combinatie met de nog aanwezige structuur van de haven, dijken en vlieten, vormt de kern van het beschermde gezicht. De gemeente heeft hiervoor een conserverend bestemmingsplan opgesteld.

De aanleg van het spoor in de 19e eeuw snijdt de haven doormidden. Voor het wegverkeer zijn nog twee bruggen naast de spoorbrug aangelegd. Daardoor is de binnenhaven door drie bruggen visueel afgescheiden van de buitenhaven. De gemeente Maassluis geeft zelf aan (Havenontwikkeling en Havenbeheerverordening 2019) dat de haven van Maassluis haar historische karakter moet behouden, beter verbonden moet worden met de rest van de binnenstad en gastvrij moet worden voor de pleziervaart.

Voor monumenten en beeldbepalende bouwwerken zijn specifieke welstandscriteria omschreven, voor ruimtelijke ontwikkelingen in en om de haven niet. De Culturele Raad Maassluis vindt dat een toekomstbestendig Nationaal Sleepvaartmuseum niet te ontwikkelen is op de huidige locatie en wil dat er in een groter verband gekeken wordt naar het samenbrengen op één plek van het Museum Maassluis, het Nationaal Sleepvaartmuseum, de Historische Vereniging en wellicht Ervaar Maassluis. De Stichting Sleepboothaven Maassluis wil dat, naast de nu aanwezige museumschepen: 'Bruinvisch', 'Delta', 'Elbe', 'Furie', 'Hudson', 'Maassluis', 'Steenbank' en 'Tonijn', ook de loodsboot 'Rigel' (bouwjaar 1943 en thans basis van het Zeekadetkorps Maassluis) en de Maassluisse beurtvaarder 'Jansje' (Bouwjaar 1900) tot de totale museumvloot van Maassluis kunnen gaan behoren.

Als de gemeente het havengebied wil ontwikkelen, dan moet rekening worden gehouden met de zandcentrale (Van Nieuwpoort). Alternatieve locaties zijn moeilijk te vinden, mede vanwege de strenge regelgeving. De bruikbaarheid van de binnenhaven is beperkt door de beroepsvaart, vooral door de grote zandschepen, die de kom nodig hebben om de draai te kunnen maken naar de monumentale Schansbrug.

De haven van Maassluis moet haar historische karakter behouden.

3. Gesprekken met stakeholders

In de periode september 2020 - januari 2021 is gesproken met de volgende personen: Luuk Vroombout, Gerrit Malipaard, Govert de Haas, Ruud Behrend, Gerrit Langelaar, Chris Zweers, Victor Knippenberg, Mick Otten, Roger van der Kraan, Gertjan van der Velde, Stephen van Es, Caroline Schillemans, Pieter van Houten, Kees van Essen, Rien Vergeer, Anton Wesselius, Eric Spanjer, Wil van der Linde, Henny Wesselius en Marcel van Raaij. De verschillende stakeholders benadrukken dat samenwerking nodig is en dat de rol van de vrijwilligers van groot belang is. Veel stakeholders geven aan mee te willen werken aan een gemeenschappelijk programma.

Luuk Vroombout (Alphatron) zegt over de urgentie: “We moeten iets doen, anders heb je over 10 jaar geen mensen meer en dus geen schepen en musea die als trekkers fungeren. Dan is de haven leeg.” Hij pleit bundeling van musea: “Breng alles onder een dak, met schepen voor de deur.” Ook geeft hij een waarschuwing: “Laat elke stichting in zijn waarde. De vrijwilligers maken de sleepboothaven mogelijk. Ga niets forceren dat niet door de huidige vrijwilligers wordt gedragen.”

Roger van der Kraan (Elbe) zegt over vrijwilligers: “Het geheim is saamhorigheid. Een grote groep is vanaf het begin betrokken geweest bij de renovatie. Maar er komen nu ook jongere mensen met verse kennis van de zeevaartschool. Daar hebben de ervaren senioren veel baat bij.” Volgens van der Kraan kun je enthousiasme aanwakkeren door een vergezicht te bieden. “Laat een financiële basis zien. Ondersteun de vrijwilligers. Zorg voor samenwerking, zonder alles in elkaar te vlechten.”

Gertjan van de Velde (stadsmakelaar Cultuur): “Via stages stimuleer je jongeren om zich als vrijwilligers in te zetten voor het maritieme erfgoed. Dan moet je wel uitdagende vrijwilligersfuncties aanbieden.” Van der Velde pleit voor: “... aanvullende programmering waarmee ook bijvoorbeeld de visserij goed in beeld komt.” Steph van Es (City marketing) werkt graag mee met een centrale programmering voor maritiem historisch Maassluis en ziet “citymarketing als een verbindend instrument, waarmee de ambities op het gebied van cultuur, gebiedsontwikkeling, onderwijs en toerisme ondersteund worden.”

Ruud Behrend benadrukt dat er al jaren het plan is dat: “... Museum Maassluis, Sleepvaartmuseum en de Hudson onder een dak moeten.” Doen dus en betrek Hotel Maassluis erbij. Het Hotel Maassluis kan daar ook profijt van hebben. Govert van Wijnkade 48 is het kantoor van waaruit alles werd geregeld voor de sleepboten. En het is zo helemaal “Zeesleepvaart” ingericht!

Govert de Haas (Scheepswerf De Haas) stelt: “Maassluis heeft al heel wat te bieden, een behoorlijke score. Kijk naar het groeiend aantal sleepboten. Dat is te danken aan de inzet van de vele vrijwilligers. Als je middelen gaat ophalen, zorg dan ook dat die deels bij de vrijwilligers terecht komen. Die moeten tevreden zijn en het moet aantrekkelijk zijn om als nieuwe vrijwilliger erbij te komen.” Daarnaast benadrukt hij het belang om tot “een gezamenlijk programma te komen.”

Gerrit Malipaard (o.a. Hotel Maassluis) heeft vele concrete ideeën voor de toekomst van het gebied, in het bijzonder de haven. Hij toont zich: “fervent voorstander van meer samenwerking tussen de sleepboten en de musea.”

Eric Spanjer en Wil van der Linde (Hudson) zouden graag zien dat Maassluis transformeert tot een toeristenstad. “De Hudson is dan een waardevol schip, een museumschip dat een aanvulling is op de varende sleepboten.” De heren zijn onder de indruk van de concept-visie. “De Hudson is het enige museale schip en wil graag meewerken, maar dan moeten we wel ondersteund worden in het werven en opleiden van vrijwilligers. Want dat is voor de

Hudson de crux: uitbreiding en verjonging van de vrijwilligers.” Als het lukt om de visie tot daden om te zetten, dan zien Wil en Eric de toekomst van de Hudson weer rooskleurig in.

Museum Maassluis wil graag vanuit de cultuur en historie van Maassluis het maritieme (visserij) verleden belichten, waarbij een duidelijke verbinding met de andere musea/sleepboten/Maritiem Maassluis gemaakt kan worden. Het museum is voor samenwerking en samen optrekken in een Maassluis' brede, gezamenlijke programmering (ook één van de adviezen van 'Een goed bewaard geheim'). Er zijn voldoende ingrediënten om een totaalbeeld van Maritiem Maassluis goed in beeld te brengen en te promoten onder de bezoekers en inwoners. Samenwerken en vernieuwen is noodzakelijk. Het museum zou graag een uitvoerder aangesteld zien, die de gezamenlijke aanpak ook daadwerkelijk zelf ter hand neemt en omzet in daden. Dus geen coördinator 'op afstand'.

Rien Vergeer (Nationaal Sleepvaart Museum) geeft aan dat Maassluis “alle ingrediënten heeft voor een toeristisch aantrekkelijke sleepboothaven: genoeg boten, twee musea, een erfgoedhaven, een hotel met maritieme uitstraling/sleepboot uitstraling. Maar, om dat tot bloei te laten komen, is centrale coördinatie nodig.” Kees van Essen over de concept-visie: “Varende schepen trekken mensen aan. Dat is een goed uitgangspunt van de visie. Maar, er zijn meer goede plannen geweest en in de kern komen die op hetzelfde neer. De problemen zitten bij de bekostiging, de vrijwilligers en de planning. Varen met schepen heeft een zorgvuldige reisvoorbereiding nodig. Wel neemt de urgentie toe door de veroudering van vrijwilligers. Een succesvolle uitvoering vraagt om stevige betrokkenheid van de gemeente en extra financieringsmogelijkheden. En, focus op de vrijwilligers. Die vormen de basis.”

Gerrit Langelaar en Chris Zweers (Stichting Sleepboothaven Maassluis) benadrukken dat “sleepboten moeten kunnen varen’ en zien graag dat er gekeken wordt naar “arrangementen met Maassluisse bedrijven”. Anton Wesselius (beoogd voorzitter Stichting Sleepboothaven Maassluis) wil graag bereiken dat alle neuzen van betrokkenen rondom de haven en het maritieme erfgoed dezelfde kant op staan. Hij wil graag verbinden. Een educatief project spreekt hem enorm aan. Hij onderschrijft de noodzaak van uitbreiding van de vrijwilligers. “De leeftijd van de huidige groep ligt hoog. Maar als je de jonkies erbij wilt betrekken moet je het voor hen wel aantrekkelijk maken.” Hij is voorstander van het verbinden van jong en oud, ouders ‘lokken’ met kids en die dan ook vasthouden. “De grote uitdaging wordt: hoe kun je de jeugd betrekken.”

Marcel van Raaij en Henny Wesselius (Culturele Raad Maassluis) onderschrijven de noodzaak om samen te werken en de kracht van de musea en de haven samen te brengen. Het lijkt hen een goed idee om te starten met het ontwikkelen van een gezamenlijk programma van een aantal sleepboten. Maar, dan moet er ook oog zijn voor de bredere culturele ambitie. Mooi om een stip op de horizon te zetten als inspiratie.

“Als we niks doen, dan is de haven over 10 jaar leeg.”

4. De marktomgeving

Maassluis is een verborgen parel, met een uniek aanbod van maritiem erfgoed en een maritiem ensemble (historische schepen, historische haven en overig maritiem erfgoed in en rond de haven). Dit maritiem ensemble staat onder druk. Het maritieme erfgoed zal breder benut moeten worden en de verdien capaciteit zal moeten groeien. Dat is moeilijk te realiseren op basis van de eigen 33.000 inwoners. Maassluis zal de blik naar buiten moeten richten en moeten aanhaken op relevante externe ontwikkelingen.

Dit hoofdstuk schetst externe ontwikkelingen die van belang zijn voor dit plan. Dit is een momentopname. Het illustreert dat er kansen zijn. Naarmate de uitvoering van het plan vordert, zal ook de kennis over de marktomgeving toenemen. Het is belangrijk om de marktomgeving met enige regelmaat in kaart te brengen en eventuele nieuwe kansen te blijven zoeken. Opnieuw wordt gekeken naar 4 thema's: cultuur, toerisme/economie, onderwijs en gebiedsontwikkeling. Ook wordt gekeken naar een overkoepelende en dominante externe trend: duurzame ontwikkeling.

4.1 Cultuur

De varende historische sleepboten vormen het hart van maritiem historisch Maassluis. Daarover zijn de meeste stakeholders het eens. Het behoud en promotie van de historische sleepboten vraagt om landelijke samenwerking. Er zijn twee landelijke behoudsorganisaties voor sleepboten, de Vereniging de Motorsleepboot (VDMS, 500 leden) en de Stichting tot Behoud van Authentieke Stoom- en Motorsleepboten (BASM, 200 leden).

De sleepboten en opduwers van de VDMS en de BASM doen graag mee aan maritieme evenementen. Zij zijn doorgaans goed vertegenwoordigd bij grotere Sails, zoals bij Sail Amsterdam en Delfsail. Ze doen ook mee aan het evenement Dordt in Stoom een keer in de twee jaar, de Furieade in Maassluis, de Nationale Sleepbootdagen in Zwartsluis een keer in de twee jaar en de Nationale Sleepbootdagen in Vianen, ook eens per twee jaar. Deze meerdaagse evenementen trekken tussen de 60.000 en de 100.000 bezoekers. Maassluis kan de bestaande contacten breder benutten om historische sleepboten in Nederland en de eigen sleepboothaven beter bekend te maken.

4.2 Toerisme/economie

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) is een belangrijke partner voor Maassluis, zeker in het kader van de vrijetijdseconomie. De MRDH heeft 2.300.000 inwoners. De MRDH ontwikkelt een gezamenlijk marketingbeleid voor vrijetijdsuitjes. Daarbij is profilering van deelgebieden en individuele steden en dorpen van groot belang. Als Maassluis zich nadrukkelijker kan profileren op het thema sleepvaart, dan liggen hier kansen om extra bezoekers te trekken.

De gemeente Rotterdam is in het bijzonder een belangrijke partner om extra bezoekers te trekken. Het ligt bijvoorbeeld voor de hand om de cruisevaart in de plannen te betrekken. Amsterdam wil af van de cruise schepen. Die komen vooral naar Rotterdam. En Rotterdam Partners (city marketing) zoekt mogelijkheden voor excursies in de regio. Het gaat dan om 5.000 mensen per cruiseschip die op excursie gaan.

Onderzoek van onder andere het NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen) laat zien dat de corona-crisis zorgt voor een herwaardering van vakantie in eigen land. De inschatting van de FIM (Federatie Instandhouding Monumenten) en andere erfgoedkoepels is dat er ook na de crisis extra kansen liggen voor erfgoedorganisaties om bezoekers te trekken met interessante dagtrips en arrangementen.

4.3 Onderwijs

Als Maassluis praktijklocaties wil ontwikkelen voor het onderwijs, dan is het Maritiem Onderwijs en Innovatie Centrum (MOIC) een belangrijke partij om bij aan te sluiten. Het MOIC wordt opgericht in het havengebied van Schiedam. Grote bedrijven in de haven werken samen met de opleiding Scheepvaarttechniek (STC) om hun eigen opleidingen te integreren tot één. De MRDH werkt samen met Innovation Quarter (IQ) aan het opzetten van een regionaal campusnetwerk. In zo'n campusnetwerk delen gemeenten en onderwijsinstellingen kennis en werken ze intensief samen met het bedrijfsleven. Het MOIC in Schiedam komt tot stand door de samenwerking van de gemeente Schiedam, Innovation Quarter, het Havenbedrijf Rotterdam, Damen Shipyards, Huisman, RH Marine, Navigo, Mammoet, TU Delft, STC en de RDM Campus (RDM CoE-Hogeschool Rotterdam).

Bedrijfsleven en onderwijs zoeken meer de samenwerking in de praktijk. In de regio probeert men deze samenwerking vorm te geven in zogenaamde 'fieldlabs' of 'learning communities'. Een fieldlab is een samenwerkingsvorm tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Maassluis kan in de loop der jaren praktijkgerichte onderwijsleerplekken voor mbo, hbo en TU studenten aanbieden. Het maritiem ensemble is vooral voor technische studenten een uitdagende leerplek, als een combinatie van nieuwe technologie en traditionele vaardigheden wordt aangeboden. De ervaring leert dat hier innovaties en start ups uit voort kunnen komen. Maassluis heeft de potentie voor een fieldlab in de maritieme technologie en kan hiermee de samenwerking met RDM Campus en MOIC opzetten en versterken. Een mogelijk fieldlab project is de restauratie van de Hudson op de nieuwe scheepswerf van De Haas nabij de RDM Campus.

Een mogelijk fieldlab project is de restauratie van de Hudson op de nieuwe scheepswerf van De Haas nabij de RDM Campus.

4.4 Gebiedsontwikkeling

De potentie van het maritiem ensemble in Maassluis kan beter tot ontwikkeling komen door gebiedsontwikkeling en verduurzaming te integreren. De overheid heeft daarvoor een stimuleringsfonds opgericht genaamd Erfgoed Deal. Uit gesprekken met het Erfgoed Deal programmabureau is gebleken dat het maritiem ensemble van Maassluis kansrijk is voor een bijdrage uit dit programma.

Gebiedsontwikkeling heeft nog meer potentie door in Maassluis expertise op te bouwen rond verduurzaming van het maritiem erfgoed in en rondom de haven, met behulp van nieuwe technologie. Maassluis wordt dan expertisecentrum voor de regio en het land. Inzet van nieuwe technologie heeft een wervend karakter op jongeren en genereert nieuwe bedrijvigheid. Verduurzaming, gekoppeld aan nieuwe technologie en een fieldlab, biedt kansen op grote EU fondsen zoals het Economisch Fonds Regionale Ontwikkeling en LIFE.

Twee projectontwikkelaars (Wilgenrijk 1800 woningen, Appelbloesem 800 woningen) hebben belang bij het maritieme imago van Maassluis. Die zouden betrokken kunnen worden bij de ruimtelijke ontwikkeling van maritiem historisch Maassluis.

4.5 Duurzame ontwikkelingsdoelen

Doordat we in dit plan breed kijken naar de waarde van het maritiem erfgoed in Maassluis (de vier thema's), kan de uitvoering van dit plan een waardevolle bijdrage leveren aan de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties. De kern van deze Agenda bestaat uit 17 Sustainable Development Goals (SDG's) of Duurzame Ontwikkelingsdoelen. De SDG's worden gebruikt door zowel de overheid, het bedrijfsleven als maatschappelijke organisaties. Door aansluiting te zoeken bij de SDG's, wordt een goede basis gelegd voor samenwerking met vele verschillende partners, zowel op korte als langere termijn.

Dit zijn de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) nodigt gemeenten met de 'Gemeenten4GlobalGoals – Campagne' uit om mee te doen. De gemeente Maassluis laat met dit ontwikkelplan zien te willen handelen in de geest van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen. In potentie bevordert de gemeente met dit plan de volgende zes Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

Doel 7. Betaalbare en duurzame energie. Maassluis stimuleert een goede inpassing van groene energiebronnen in het landschap, de historische haven, de historische schepen en de verduurzaming van monumenten en andere gebouwen.

Doel 8. Eerlijk werk en economische groei. Maassluis stimuleert de groei van duurzaam toerisme dat banen schept en bijdraagt aan de waardering voor maritiem erfgoed en monumenten zonder toename van CO₂-uitstoot. Maassluis stimuleert innovatie op het gebied van behoud en gebruik van maritiem erfgoed, dat banen schept.

Doel 11. Maak steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Maassluis stimuleert dat mensen voldoende toegang hebben tot groen, water, ruimte en cultuur om te ontspannen en inspiratie op te doen. Maassluis wil toegankelijke ruimte bieden en tegelijkertijd het culturele en natuurlijke erfgoed beschermen en veiligstellen. Maassluis zet zich in voor een omgeving waarin we zorgzaam omgaan met onze geschiedenis, waarin we de gelaagdheid voelen van ons bestaan en de waarden van wat we samen in eeuwen hebben opgebouwd.

Doel 12. Verantwoorde consumptie en productie. Maassluis wil dat de eigenaren van maritiem erfgoed de kennis en mogelijkheden krijgen om hun ecologische voetafdruk te verkleinen bij het onderhoud en gebruik van hun erfgoed.

Doel 13. Klimaatactie. Maassluis werkt aan het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen door maritiem erfgoed, door energie-efficiëntie en hernieuwbare energie te bevorderen. Maassluis ontwikkelt zich als expertisecentrum op dit terrein en bevordert het verkleinen van de ecologische voetafdruk door de maritieme erfgoedsector in heel Nederland.

Doel 15. Leven op het land. Maassluis bevordert het duurzaam gebruik van ecosystemen, bijvoorbeeld door het gebied Midden Delfland op een verantwoorde manier te ontsluiten voor toeristen, met gebruikmaking van maritiem erfgoed.

5. SWOT (Sterkte-Zwakte analyse)

Kracht

- Rijke en fysiek zichtbare maritieme historie
- Unieke sleepvaarthaven, unieke verhalen
- Veel vrijwilligers
- Veel sleepboten
- Centrale ligging in MRDH
- Stevige ondernemers die zich manifesteren als ambassadeur

Zwakte

- Nauwelijks profiel en bekendheid buiten Maassluis
- Vergrijzing van vrijwilligers
- Weinig samenwerking
- Weinig samenhang tussen de sleepboten en het overige maritieme erfgoed
- Weinig vermogen om plannen om te zetten in actie
- De meeste sleepboten en de musea hebben weinig financiële middelen
- Het aanbod is versnipperd over verschillende locaties en thema's

Kansen

- Vaartochten met sleepboten zijn populair
- De sleepboothaven versterkt de vrijetijdsmarketing van de MRDH
- Via de sleepboten kan de hele maritieme historie van Maassluis aandacht krijgen
- Het verduurzamen van sleepboten kan zorgen voor extra beleving en extra aandacht
- Onderwijs zoekt interessante stageplekken, niet alleen in de techniek
- Verschillende fondsen kunnen een bijdrage leveren aan een gezamenlijke programmering
- Veel groeimogelijkheden door integraal te kijken naar maritiem erfgoed
- Verschillende ontwikkelingen in de marktomgeving om op in te haken

Bedreigingen

- De moderne toerist vraagt om beleving en comfort
- Sleepboten vragen veel onderhoud, hoge kosten
- Jonge vrijwilligers willen op een andere manier bezig zijn, breder inzetbaar zijn
- Afnemend aantal sleepvaartbedrijven in Nederland zorgt voor minder evidente sponsors
- Grote maritieme musea in de regio blijven zich ontwikkelen
- Concurrentie op de binnenlandse recreatiemarkt

De kracht van Maassluis: een rijke en fysiek zichtbare maritieme historie.

6. Strategie

Op basis van de gevoerde gesprekken, de analyse van de huidige situatie en de marktomgeving en de SWOT is de onderstaande strategie ontwikkeld. De strategie is gericht op Maassluis als historisch maritiem ensemble (historische schepen, historische haven, rijks- en gemeentelijke monumenten en overig maritiem erfgoed in en rond de haven). De strategie gaat uit van twee fasen. Eerst worden de doelen benoemd en daarna wordt de strategie om die doelen te halen per onderdeel toegelicht.

Doelen

In fase 1 krijgt de samenwerking tussen de Elbe, de Bruinvisch en de Hudson gestalte. Deze drie schepen gaan werken met een gezamenlijke programmering. Zij laten zien wat de meerwaarde van samenwerking is en zij staan open voor andere schepen en musea die willen aanhaken.

In fase 1 worden de vrijwilligers die betrokken zijn bij de Elbe, de Bruinvisch en de Hudson efficiënter ingezet. Nieuwe (jonge) vrijwilligers worden geworven die samen met bestaande vrijwilligers zorgen dat de gezamenlijke programmering uitgevoerd wordt, dat er vaker gevaren wordt met groepen en dat de Hudson meer bezoekers trekt.

In fase 1 wordt een stevige organisatie ingericht onder begeleiding van de Erfgoedkwartiermakers om de gezamenlijke programmering en promotie op te zetten en ook voor de lange termijn vol te houden. De Stichting Sleepboothaven Maassluis krijgt de regie onder begeleiding van de Erfgoedkwartiermakers en wordt daarbij ondersteund door Ervaar Maassluis.

In fase 2 wordt de succesvolle samenwerking uit fase 1 gebruikt om een duurzaam maritiem ensemble in Maassluis te ontwikkelen. Fondsen hebben vertrouwen in de getoonde ontwikkelkracht van Maassluis en dragen substantieel bij aan de realisatie van de plannen, waar een multifunctioneel museum en fieldlab, bijvoorbeeld in het buitenhavengebied, een centrale rol krijgt. Een EU-subsidie wordt geworven door de gemeente, met ondersteuning van de Erfgoedkwartiermakers.

Integrale aanpak

Kansen en uitdagingen van het maritiem erfgoed worden gekoppeld aan kansen en uitdagingen op het gebied van toerisme, ruimtelijke ontwikkeling, economie en educatie. De stadsmarketing speelt een belangrijke rol in het ontwikkelen en bevorderen van deze integrale aanpak.

Duurzaamheid centraal

Verduurzaming is onontbeerlijk in een langetermijnstrategie. Door expliciet verduurzaming te kiezen als thema, ontstaan kansen om verbindingen te leggen. Het integreren van sectoren, branches en subsidies ten behoeve van de verduurzaming van een maritiem ensemble in en rondom een erfgoedhaven is een innovatieve aanpak. Wij willen Maassluis positioneren als het voorbeeld van verduurzaming van een historisch maritiem ensemble in brede maatschappelijke context.

Fase 1: basisprogramma met korte termijn successen

De integrale aanpak krijgt in twee fasen gestalte. Eerst wordt de kracht en samenhang van goedlopende initiatieven en structuren vergroot, door middel van een gemeenschappelijke programmering. Dat zorgt voor succeservaringen op korte termijn. Dat biedt kansen voor alle stakeholders om hun identiteit te versterken en

zich als onderdeel van Beleef Maritiem Maassluis beter te presenteren. Een gemeenschappelijke programmering, met initiërende en ondersteunende rol van Stichting Sleepboothaven Maassluis en Ervaar Maassluis, zorgt voor efficiëntere inzet van financiële middelen en het drukken van de overhead kosten. Uit de verkennende gesprekken blijkt dat er veel draagvlak is voor een gemeenschappelijke programmering, mits daarbij aandacht is voor het werven en ondersteunen van vrijwilligers en het betrekken van de jeugd. In de eerste fase zal nadrukkelijk het basisonderwijs worden betrokken, zowel de scholen, kinderen als de ouders.

Fase 2: groeiscenario benut de potentie

Nadat de eerste successen zijn gehaald, ontstaat ruimte voor een bijzonder groeiscenario, waarbij Maassluis een voorbeeld wordt voor de erfgoedsector en ook voor de sectoren toerisme, maritieme techniek en educatie. De kennis en businesskansen die ontstaan gedurende de ontwikkeling en uitvoering willen we organiseren in de vorm van een zogenaamd fieldlab. Een fieldlab is een praktisch samenwerkingsverband tussen overheden, bedrijven, lokale en nationale erfgoedorganisaties en kennisinstituten. Dit samenwerkingsverband zou gevestigd moeten zijn in een multifunctioneel gebouw in het havengebied van Maassluis.

7. Uitvoering

In 2021-2023 wordt het basisprogramma (fase 1) uitgevoerd. Het basisprogramma 'vaar en beleef' staat in het teken van het varen op de sleepboten en het ervaren van de haven, de vlieten, en de omgeving (Schiedam, Vlaardingen, Brielle, Schipluiden, Hellevoetsluis en Delft. Uitvoering van het basisprogramma leidt tot meer gemeenschappelijke activiteiten, waardoor mensen en organisaties meer verbonden raken, nieuwe kennis en inzichten ontstaan en de wens tot meer samenwerking verder gevoed wordt. Wij stimuleren hiermee een meer ondernemende ontwikkeling van de Stichting Sleepboothaven Maassluis. Afstemming, samenwerking en vrijwilligers staan centraal in fase 1. Het succes van fase 1 is het succes van alle betrokkenen.

In 2021-2030 wordt het groeiscenario (fase 2) ontwikkeld en uitgevoerd. Uitgangspunt van het groeiscenario is dat het basisprogramma elk jaar wordt opgeschaald. We gebruiken de dynamiek die ontstaat bij de uitvoering van het basisprogramma om de kansen voor het groeiscenario te onderzoeken. De voorbereiding van het groeiscenario (onderzoek, financiering, partners) begint in 2021.

7.1 Fase 1 (2021-2023) is het basisprogramma: 'Vaar en beleef'

- Beleef en ervaar de haven, de vlieten en omgeving (Schiedam, Vlaardingen, Brielle, Schipluiden en Delft) is het uitgangspunt.
- De boten Elbe, Furie, Tonijn, Maassluisje, Bruinvisch, Steenbank, Varnebank, Jansje en de trekschuit Den Eersten Snik vormen de kern van een maritiem ensemble. Zij bieden een (dag)programma aan voor oud en jong.
- Een wandelprogramma verbindt het varende deel van het erfgoed met sluisen, gebouwen en musea.
- De Furieade wordt uitgebreid met modelbootjes voor de jeugd.

- De organisatie van vaartochten wordt ter hand genomen door een booking-kantoor onder Ervaar Maassluis. Hiervoor wordt een app ontwikkeld.
- Watersportverenigingen in de buurt worden benaderd om mee te werken.
- Ervaar Maassluis krijgt versterking van een maritiem kennisnetwerk.
- Er wordt samenwerking gezocht met Rotterdam Partners, MRDH en NBTC (2021 Ode aan Landschap, 2022 Growing Green Cities)

Ondersteunende lijn cultuureducatie

- Jongeren uit het beroeps, voortgezet en basisonderwijs halen oude verhalen op over visserij, slepen, kuiperijen en touwfabricage. In samenwerking met studenten van Communicatie Media Design Hogeschool Rotterdam en Reinwardt Academie worden deze verhalen gedigitaliseerd en ontsloten via sites van musea en andere partijen (ook een rol voor HVM en Nationaal Sleepvaart Museum).
- In musea worden moderne bestaande interactieve programma's over visserij en sleepvaart geplaatst. In samenwerking met Alphantron wordt een nieuw simulatieprogramma voor jongeren ontwikkeld.
- In de haven en bij de schepen komen interactieve informatieborden.
- Er wordt een samenwerking opgezet tussen Rigel/zeekadetten, STC, EICB, Nederland Maritiem Land, VBKO, HISWA, MOIC in kader van arbeidsmarktcommunicatie. Financiering hiervoor wordt aangevraagd bij het Fonds voor Cultuurparticipatie / Faro.

Ondersteunende lijn cultuurparticipatie en immaterieel erfgoed

- Werving en opleiding van vrijwilligers en met name jongeren (zogenaamde LL-runners) wordt op touw gezet voor bemanning van de boten en trekschuit.
- Inzet van beroepsopleidingen in de regio in het kader van stages, onderwijsprojecten en afstuderen.

7.2 Fase 2 (2022-2030) is het groeiscenario: 'Duurzaam maritiem ensemble Maassluis'

Uniek maritiem ensemble, binnenhaven en buitenhaven verbonden

- Een uniek maritiem ensemble wordt ontwikkeld bestaande uit een multifunctioneel museum bijvoorbeeld in een gerenoveerde loods in het buitenhaven gebied, of een andere geschikte locatie. De Hudson ligt in de binnenhaven. Langs de kades liggen de varende erfgoedboten: Elbe, Furie, Tonijn, Maassluisje, Bruinvisch, Steenbank, Varnebank, Jansje en trekschuiten. Ook relevante schepen van elders kunnen in Maassluis een vaste ligplaats krijgen.
- Dit historisch maritiem ensemble wordt beschreven en geborgd in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. De erfgoedverordening wordt hierop aangepast, met dien verstande dat aanwijzing als gemeentelijk monument van o.m. het maritieme erfgoed (de historische schepen met als thuishaven Maassluis) in de nieuw vast te stellen erfgoedverordening hierin is verankerd.
- Het nieuwe Nationaal Sleepvaart Museum is onderdeel van een ensemble en biedt een totaalbeleving op en rondom het water. Het museum is onderdeel van het 'Fieldlab Verduurzaming Maritieme Ensembles'. Dit is een praktijkplaats voor bedrijven, overheden, kennisinstututen en organisaties die samen willen werken aan de verduurzaming van erfgoedhavens.
- Het buitenhaven deel van het museum is middels een waterstofboot pendel verbonden met het binnenhaven deel waar de Hudson zich bevindt.
- Bezoekers benaderen dit unieke ensemble via de buitenhaven.
- Voor watersporters heeft Maassluis duurzame biobased steigers in buiten- en binnenhaven.
- Het statische museumdeel in de buitenhaven is het startpunt van de beleving. Vandaaruit wordt men met een stille waterstofboot van De Haas/RWS vervoerd naar de Hudson.

Multifunctioneel museumgebouw

- De nieuwe museumlocatie in de buitenhaven is een duurzaam gebouw. Het kan een voorbeeld zijn van een duurzame renovatie van een loods.
- De loods heeft een multifunctionele herbestemming verkregen. Het is het fieldlab voor Verduurzaming Maritieme Ensembles. Het bestaat uit: het museum over Maassluis, de visserij en de zeesleepvaart, uit start ups voor maritieme technologie en maritieme marketing. Het fieldlab wordt verrijkt met ambachtelijke bedrijven zoals maritieme restaurateurs en maritieme ambachten. Het multifunctionele museumgebouw is een bedrijvenverzamelgebouw voor ambachtelijke bedrijven. Er wordt een koppeling gemaakt met de KvK/ondernemersorganisaties over mogelijkheden en kansen, stimuleringsbijdragen en gemeentelijke subsidies.

De Hudson als drijvend deel van het museum, experience center

- De Hudson wordt op de nieuwe scheepswerf van De Haas op RDM Campus-locatie in samenwerking met beroepsonderwijs en TU Delft duurzaam gerenoveerd. Deze renovatie is live te volgen via een app, waarbij met het uitdragen van de renovatie duidelijk wordt gemaakt dat het een Maassluis project is.
- Het zeesleep-deel van het museum is een mindset voor de ultieme zeesleep-beleving in de Hudson in de binnenhaven.
- De Hudson in de binnenhaven is het drijvende deel van het museum. Bezoekers kunnen de Hudson bezoeken. Zij beleven vooral in de Hudson alle aspecten van de zeesleepvaart. Ruimtes en machines zijn visueel intact en worden fraai belicht. Met behulp van moderne media wordt uitgelegd wat er te zien is. Een simulatieprogramma maakt het mogelijk om het varen met een sleepboot te ervaren. Via de Hudson ervaren bezoekers een echte zeesleeptocht.

Omgeving haven

- Bedrijven in en rondom de buiten- en binnenhaven gebruiken waterstof-generatoren voor extra energieopslag, voortkomend uit windenergie en zonne-energie in en rondom de haven.
- De kades hebben lichtmasten met zonnecellen los van het lichtnet. De belichting van de haven is een event op zich. De speciale ledverlichting in combinatie met de boten en het nieuwe museum is een visueel spektakel dat ook via een app te beleven is.

Ondersteunende programmalijnen (nodig in verband met beoogde financiering)

- Ondersteunende lijn cultuureducatie: Opschaling van de basis en inbedding in het fieldlab.
- Ondersteunende lijn cultuurparticipatie en immaterieel erfgoed: Opschaling van de basis en inbedding in het fieldlab.
- Ondersteunende lijn innovatie en arbeidsmarkt: opzetten en uitvoeren van het fieldlab. Het fieldlab in Maassluis biedt praktijkplaatsen voor studenten die graag mee willen innoveren in de maritieme sector: elektrificeren, verduurzamen van erfgoedhavens en erfgoedschepen door circulair economische principes, methodieken van duurzaam onderhoud van erfgoedschepen en -havens, biodiversiteit en

havengebied, biobased steigerbouw en beheer, waterstof technologie en energieopslag, 3d-engineering. Dit alles ondersteund met marketing. De praktijkplaatsen worden gecreëerd in deelprojecten zoals de verduurzaming van de Hudson, verduurzaming loods, biobased steigers, verlichting boten en kades, maritieme marketing.

7.3 Organisatieontwikkeling en fondsenwerving

- Organisatieontwikkeling is een randvoorwaarde voor succesvolle uitvoering van fase 1 en 2. De Stichting Sleepboothaven Maassluis (SSM) krijgt een stevige rol en voert de regie over het basisprogramma, het varen met sleepboten en beleven van de haven. De SSM wordt aanvrager bij de fondsen om subsidie voor fase 1 te verkrijgen.
- Om het varen en het beleven te versterken, is een verbetering van de marketing en promotie nodig. De SSM werkt daarbij nauw samen met Ervaar Maassluis. Het booking-kantoor dat onderdeel uitmaakt van het basisprogramma, wordt ondergebracht bij Ervaar Maassluis. De Erfgoedkwartiermakers worden toegevoegd aan het team van SSM en Ervaar Maassluis in de opstartfase en begeleiden de fondsenwerving, het ontwikkelen van een gezamenlijk programma en de ontwikkeling van de promotie. De gemeente is opdrachtgever van de Erfgoedkwartiermakers en voorzitter van een stuurgroep die toeziet op de uitvoering van fase 1.
- De gemeente en SSM worden aanvrager bij de fondsen ter realisatie van fase 2, de ontwikkeling van een duurzaam maritiem ensemble waaronder ook de realisatie van een multifunctioneel museumgebouw met fieldlab. De gemeente richt een projectteam in voor de realisatie van fase 2, waarbij de Erfgoedkwartiermakers opnieuw een belangrijke rol hebben bij het begeleiden van de fondsenwerving en programmaontwikkeling. De samenstelling van het projectteam fase 2 is nu nog niet bepaald. Wel zal het projectteam nauw moeten samenwerken met verschillende stakeholders, zoals SSM, de musea in Maassluis, Alphatron, De Haas, projectontwikkelaars Wilgenrijk en Appelbloesem, Havenbedrijf Rotterdam, Deltalinqs, Joulz, MOIC, RWS, Damen, Boskalis, Vopak, Scheepvaartbedrijf De Jong, SiMa Charters, Gerrit Malipaard/Europroducts en Rederij de Jong.

Het groeiplan voorziet in een uniek maritiem ensemble, dat binnenhaven en buitenhaven verbindt.

8. Planning, eerste stap en vervolgstappen

Dit 10-jarenplan biedt een strategie voor de ontwikkeling van maritiem historisch Maassluis, inclusief een beschrijving van concrete projecten in fase 1 (2021-2023) en fase 2 (2023-2030), die kunnen zorgen voor structurele samenwerking tussen gemeente, betrokken bedrijven, scholen, maritieme organisaties en erfgoedorganisaties.

Voor een effectieve uitvoering van het plan zijn Ervaar Maassluis en Stichting Sleepboothaven Maassluis relevante partners. In fase 1 zullen zij zich verder kunnen professionaliseren om in fase 2 een stevige organisatie te hebben gevormd voor het kunnen ontwikkelen en uitvoeren van grote projecten zoals o.a. verduurzaming van het maritiem ensemble, professionalisering van de musea, een fieldlab en de restauratie van de Hudson.

8.1 Eerste stap: Pilotproject opstarten

De Erfgoedkwartiermakers kunnen toegevoegd worden aan Ervaar Maassluis en de Stichting Sleepboothaven Maassluis. Zij kunnen samen een projectteam vormen. Een eerste concrete stap in de uitvoering van fase 1 kan zijn het opstarten van een pilotproject. Het projectteam zorgt voor de fondsenwerving en realisatie. De pilot is gericht op het ontwikkelen van een gezamenlijk programma rond de Elbe, Bruinvisch en de Hudson, inclusief werving van extra vrijwilligers en samenwerking met de bovenbouw van het Primair Onderwijs.

Het gezamenlijk programma zal het varen met gezelschappen op de Elbe en de Bruinvisch intensiveren en zal de vaartochten combineren met het bezoeken van de Hudson. Het programma kan bestaan uit verschillende onderdelen:

- het ophalen van verhalen uit de sleepvaart door kinderen;
- het aanbieden van excursies, inclusief het varen op de Elbe of de Bruinvisch, met groepjes kinderen (en hun ouders) die werkstukken hebben gemaakt over de sleepvaart;
- het regionaal aanbieden van vaartochten, inclusief bezoek aan de Hudson.

Dit alles kan alleen als de vrijwilligers effectiever worden ingezet en als het aantal vrijwilligers dat betrokken is bij met name de Hudson snel groter wordt. De nieuwe stroom activiteiten op de Hudson maakt het mogelijk om een breder palet aan activiteiten aan te bieden aan de nieuwe vrijwilligers. Als de Hudson als museumschip meer bezocht wordt, dan kan vervolgens gemakkelijk de link gelegd worden met de twee andere musea in Maassluis. Een belangrijke rol is hier voor de Stichting Sleepboothaven Maassluis, in fase 1 onder begeleiding van Erfgoedkwartiermakers. De gemeente is meerjarig betrokken in de vorm van een stuurgroep.

Doelstellingen pilotproject Beleef Maritiem Maassluis 2021:

- een basis ontwikkelen en uitvoeren van een gezamenlijk programma met Elbe, Bruinvisch en Hudson;
- het professionaliseren van Stichting Sleepboothaven Maassluis;
- het vergroten van draagvlak voor het ontwikkelplan door het betrekken van vrijwilligers en leerlingen van de bovenbouw van het primair onderwijs;
- het werven van vrijwilligers voor de uitvoering;
- een inhoudelijk en financieel fundament creëren voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van fase 1 van het ontwikkelplan.

8.2 Vervolgstappen: Subsidieaanvraag Erfgoed Deal

In 2021 moet zo snel mogelijk worden begonnen met de voorbereiding van een aanvraag van een grote subsidie van de Erfgoed Deal. Deze aanvraag zal in september 2021 ingediend moeten worden. De kosten om tot deze aanvraag te komen zodat er een ontvankelijke subsidieaanvraag kan worden kunnen voorgefinancierd worden door de gemeente Maassluis. Na afgifte van de subsidiebeschikking door de Erfgoed Deal kunnen deze kosten verrekend worden.

In 2022 kan m.b.v. de verkregen subsidie via de Erfgoed Deal de bekostiging fase 1 verder uitgevoerd worden. Als het gezamenlijk programma goed verloopt, nemen Stichting Sleepboothaven en Ervaar Maassluis in 2022 het initiatief in het zich oriënteren op de mogelijkheden van de grote projecten in fase 2. Voor de financiering zullen grote NL en EU fondsen benaderd worden.

2020 : ontwikkelplan	Periode
Plan Maritiem Historisch Maassluis	juli 2020-febr 2021
2021 : Fase 1 pilot en aanvraag Erfgoed Deal	Periode
Aanvraag fondsen t.b.v. pilot fase 1 in 2021	mrt 2021-juni 2021
Uitvoering pilot fase 1 in 2021	aug 2021 -dec 2021
Aanvraag Erfgoed Deal en fondsen t.b.v. vervolg fase 1 2022-2023	mrt 2021 -sept 2021
2022: Fase 1 vervolg en start Fase 2	Periode
Uitvoering vervolg fase 1 in kader van Erfgoed Deal	2022-2023
Ontwikkeling fase 2	2022-2024
2022-2030: Fase 2	Periode
Ontwikkeling fase 2	2022-2024
Uitvoering fase 2	2024-2030

9. Financiën

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de begrote kosten voor fase 1.

Lopend project	Periode	KOSTEN	FINANCIERING							
			Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal
Plan Maritiem Historisch Maassluis	juli 2020-febr 2021	25.000	25.000	0	0	0	0	0	0	0
Fase 1 van het ontwikkelplan 2021-2023										
	Periode	KOSTEN	Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal
Aanvraag fondsen t.b.v. pilot fase 1 in 2021	dec 2020-mrt 2021	20.000	20.000	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoering pilot fase 1 in 2021	april 2021-dec 2021	75.000	0	0	0	0	0	75.000	0	0
Aanvraag Erfgoed Deal en fondsen t.b.v. vervolg fase 1	mrt 2021 -sept 2021	30.000	30.000 ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoering vervolg fase 1 2022-2023	2022-2023	785.000	400.000 ²⁾	0	0	0	0	41.000	0	344.000
Totaal		935.000	475.000	0	0	0	0	116.000	0	344.000

1) De aanvraag kosten voor een Erfgoed Deal bijdrage is een voorfinanciering. Dit wordt bekostigd uit Erfgoed Deal.

2) De bijdrage van 400.000 over twee jaren door gemeente Maassluis komt uit de reguliere bekostiging van Maassluis t.b.v. Erfgoed.

Voor fase twee hebben we een raambegroting gemaakt gebaseerd op vergelijkbare projecten uit de erfgoedsector waarbinnen innovaties plaatsvonden.

Fase 2 van het ontwikkelplan Beleef Maritiem Maassluis 2022-2030	Periode	KOSTEN	FINANCIERING							
			Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal
Beleef Maritiem Maassluis fase 2	2022-2030	4.000.000	400.000 ¹⁾	100.000	200.000	400.000	400.000	500.000	2.000.000	0
Totaal		4.000.000	400.000	100.000	200.000	400.000	400.000	500.000	2.000.000	0

1) De bijdrage van 400.000 over twee jaren door gemeente Maassluis komt uit de reguliere bekostiging van Maassluis t.b.v. Erfgoed.

Bijlage 1: Begroting fase 1 'Beleef Maritiem Maassluis' 2021-2023 inclusief pilot

De begroting voor het ontwikkelplan, aanvraag van de pilot in fase 1 en het vervolg van fase 1 is in totaal € 935.000. Deze is opgebouwd uit bestaande middelen (€ 400.000) t.b.v. erfgoed (kosten die in de primaire begroting zijn opgenomen en onder de noemer erfgoed kunnen worden geschaard) over de periode 2021-2023 en de kosten t.b.v. het ontwikkelplan fase 1 (€ 25.000), de kosten voor de aanvraag van subsidie voor de pilot van fase 1 (€ 20.000) en de aanvraag voor een Erfgoed Deal (€ 30.000). Waarbij de laatste een voorfinanciering is.

Overzicht ontwikkelplan en fase 1 van het ontwikkelplan Beleef Maritiem Maassluis Periode	KOSTEN	FINANCIERING								
		Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal	
Beleef Maritiem Maassluis fase 1	2022-2030	935.000	475.000	0	0	0	0	116.000	0	344.000

Onderstaand de inbreng van Maassluis uit bestaande middelen. Dit is noodzakelijk voor een bijdrage uit het Erfgoed Deal programma.

Maassluis havengebied , fase 1 in 2021-2023		Reguliere begroting
Post	activiteit	
gebiedsontwikkeling/economische groei met inzet van maritiem historisch ensemble		
1.1. Maassluis economie/toerisme	inbreng Maassluis uit activiteiten/posten City marketing, stadsmakelaar, renovatie kades, zichtbaarheid materieel en immaterieel erfgoed	300.000
1.2 Maassluis energietransitie en duurzaamheid		0
Subtotaal 1.1 en 1.2 Maassluis		300.000
2.1 Maassluis ondersteunende lijn kennis en dialoog		
educatie	inbreng Maassluis uit activiteiten/posten stadsmakelaar, zichtbaarheid materieel en immaterieel erfgoed	75.000
Subtotaal 2.1 Maassluis		75.000
3.1 Maassluis ondersteunende lijn omgevingsvisie		
	inbreng Maassluis uit activiteiten/post omgevingsvisie / energietransitie	25.000
Subtotaal 3.1 Maassluis		25.000
Totaal		400.000

Met de beschreven inbreng van Maassluis in de periode 2021-2023 uit de reguliere begroting kan Maassluis een Erfgoed Deal aanvraag doen (die aan de daarvoor gestelde voorwaarden voldoet) met onderstaande begroting voor de kosten van fase 1.

Maassluis havengebied , fase 1 in 2021-2023		Begroting	uitsplitsing kosten		Fondsen	Fondsen	erfgoed deal
Post	activiteit						uitbetaling
			2021	2022-2023	2021	2022-2023	
gebiedsontwikkeling/economische groei met inzet van maritiem historisch ensemble							
1.1. Maassluis economie/toerisme	gezamenlijk programma varende deel ensembles ontwikkelen, testen en implementeren	170.000	39.000	131.000	39.000	41.000	90.000
	Stichting Sleepboothaven professionaliseren i.s.m. Ervaar Maassluis						
1.2 Maassluis energietransitie en duurzaamheid	plan restauratie Hudson i.s.m. Hugo Grotius Arnhem opleidingsschip in wording	200.000	0	200.000	0	0	200.000
	restauratie Hudson eerste fase i.s.m. Hugo Grotius Arnhem opleidingsschip in wording						
	filedlab bestaande uit musea en bedrijven						
Subtotaal 1.1 en 1.2 Maassluis		370.000	39.000	331.000	39.000	41.000	290.000
2.1 Maassluis ondersteunende lijn kennis en dialoog							
educatie	plan en uitvoering educatie programma jongeren bo en vo met begeleiding hbo verhalen ophalen	47.500	21.000	26.500	21.000	0	26.500
	vrijwilligers opleiden , professionaliseren Stichting Sleepvaart Maassluis	20.000	15.000	5.000	15.000	0	5.000
Subtotaal 2.1 Maassluis		67.500	36.000	31.500	36.000	0	31.500
3.1 Maassluis ondersteunende lijn omgevingsvisie							
	inventarisatie maritiem ensembles inclusief immaterieel erfgoed	22.500	0	22.500	0	0	22.500
Subtotaal 3.1 Maassluis		22.500	0	22.500	0	0	22.500
Totaal		460.000	75.000	385.000	75.000	41.000	344.000

Bijlage 2: begroting pilot in fase 1 in 2021

Het indienen van de aanvraag voor Erfgoed Deal zal in september 2021 plaatsvinden.

Dit heeft tot gevolg dat de hoofdactiviteit in fase 1 (gezamenlijk programma-aanbod voor toerist en bewoner) van het ontwikkelplan nog niet gefinancierd is en dus nog niet kan starten. Om de vaart te kunnen houden in de positieve ontwikkelingen wordt voorgesteld fondswerving te doen voor een pilotproject als een eerste stap in de uitvoering van fase 1. Onderstaand de begroting waarvoor fondswerving ingezet kan worden.

Beleef Maritiem Maassluis , pilotproject fase 1 in 2021

post	activiteit	Kosten
gebiedsontwikkeling/economische groei met inzet van maritiem historisch ensemble		
1.1. Maassluis economie/toerisme	dagprogramma varende deel Elbe. Bruinvisch ontwikkelen, testen en implementeren	20.000
	digitale booking dagprogramma ontwikkelen, testen en implementeren	10.000
	opzet organisatie booking kantoor ism Ervaar Maassluis en Stichting Sleepboot Maassluis	5.000
	marketing programma i.s.m. Ervaar Maassluis en City marketing in kader van cultuurtoerisme	2.000
	samenwerking met Rotterdam Partners, MRDH. NBTC , 150 jaar Nieuwe waterweg	2.000
Subtotaal 1.1 pilot		39.000
2.1 Maassluis ondersteunende lijn kennis en dialoog		
educatie	plan en pilot educatie programma jongeren bo en vo met begeleiding hbo verhalen ophalen en rol in dagprogramma	15.000
	verhalen digitaliseren en ontsluiten via musea en erfgoedstichtingen	6.000
participatie	vrijwilligers werven t.b.v. dagprogramma m.b.v. verhalen ophalen	10.000
	vrijwilligers opleiden , professionaliseren Stichting Sleepvaart Maassluis	5.000
Subtotaal 2.1 pilot		36.000
Totaal 1.1 en 2.1 pilot		75.000

Financiering door:

- 1) Cultuurparticipatie Fonds voor participatie, target € 25.000,-- ;
- 2) Cultuurparticipatie Fonds voor educatie, target € 25.000,-- ;
- 3) Nader te bepalen fonds, target € 25.000,-- .

Organisatieontwikkeling en fondswerving

Burgemeester en wethouders Maassluis zijn opdrachtgever voor:

- Erfgoedkwartiermakers.
- Aanvrager fondsen: Stichting Sleepboothaven Maassluis
- Uitvoerders pilot: bestuur en vrijwilligers van Elbe en Bruinvisch. Bestuur/directie en leerlingen primair onderwijs Maassluis.

Erfgoedkwartiermakers begeleiden de aanvrager en potentiële uitvoerders bij de ontwikkeling, aanvraag en voorbereiding.

Bijlage 3: Strategische routekaartjes Maassluis

BELEEF Maritiem Maassluis 2030

Maasland | Schipluiden | Delft >

2030 → **het historisch havengebied bestaande uit twee verbonden activiteiten-kernen**

- booking kantoor voor dagtochten
- museum Maassluis en Nationaal Sleepvaart museum
- maritieme bedrijven en start ups
- fieldlab maritieme technologie
- opstap pendelboot naar binnenhaven

gerenoverde loods aan kade →

Hudson → gerestaureerde Hudson met zeesleep beleving

Furie, Tonijn, Maassluis, Bruinisch, Zeesbank, Varnebank en Elbe → gezamenlijk aanbod vaarprogramma naar Brielle, Schiedam, Vlaardingen, Rotterdam, en havengebied. Elbe naar zee en...

Trekschuit Den Eersten Snik → de trekschuit naar Schipluiden en Delft

H2 pendelboot → H2 pendelboot tussen activiteiten-kern rondom Hudson en kern rondom de loods

ERFGOED KWARTIER MAKERS

gemeente Maassluis

100 m

Di Boomerlucht

Bijlage 4: Bronnen

- City marketing beleid Maassluis 2019-2024
- Notitie doorontwikkeling Stap uit je stad en vrijetijdseconomie, 1 maart 2018
- Cultuurvisie Maassluis 2015-2020
- Stichting Sleepboothaven Maassluis beleidsplan 20-30
- Cultuurhistorische waardering Museumschip zeesleepboot Hudson d.d. feb 2019
- Een Goed bewaard geheim HVM en Museum Maassluis 2019
- Advies Culturele Raad Maassluis september 2019
- Structuurvisie 2012-2025
- Welstandsnota 2012 + Erfgoedverordening 2015
- Beschermd stadsgezicht Maassluis: Aanwijzingsbesluit 1487, Toelichting, Begrenzingskaart
- LOP Midden-Delfland 2025

Bijlage 5: Toelichting op begroting

In hoofdstuk 9 (p.25) van het Ontwikkelplan maritiem historisch Maassluis wordt de begroting gepresenteerd. Op verzoek van de stuurgroep schrijven we deze toelichting op fase 1 van het ontwikkelplan.

Lopend project	Periode	KOSTEN	FINANCIERING							
			Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal
Plan Maritiem Historisch Maassluis	juli 2020-febr. 2021	25.000	25.000	0	0	0	0	0	0	0
Fase 1 van het ontwikkelplan 2021-2023			FINANCIERING							
	Periode	KOSTEN	FINANCIERING							
			Maassluis	Provincie	Onderwijs	Investeerdere	Bedrijven	NL-Fondsen	EU-Fondsen	Erfgoed Deal
Aanvraag fondsent. b.v. pilotfase 1 in 2021	dec 2020-mrt 2021	20.000	20.000	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoering pilotfase 1 in 2021	april 2021-dec 2021	75.000	0	0	0	0	0	75.000	0	0
Aanvraag Erfgoed Deal en fondsent. b.v. vervolg fase 1	mrt 2021-sept 2021	30.000	30.000 ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoering vervolg fase 1 2022-2023	2022-2023	785.000	400.000 ²⁾	0	0	0	0	41.000	0	344.000
Totaal		935.000	475.000	0	0	0	0	116.000	0	344.000

1) De aanvraag kosten voor een Erfgoed Deal bijdrage is een voorfinanciering. Dit wordt bekostigd uit Erfgoed Deal.
2) De bijdrage van 400.000 over twee jaren door gemeente Maassluis komt uit de reguliere bekostiging van Maassluis t. b.v. Erfgoed.

2020

De planontwikkeling heeft inmiddels plaatsgevonden. Resultaat is het Ontwikkelplan maritiem historisch Maassluis. In 2020 heeft de gemeente Maassluis hiervoor 25.000 euro betaald.

2021 en 2022-2023

Het uitvoeren van fase 1, het basisprogramma, beslaat de periode april 2021 tot en met december 2023. Geld hiervoor komt beschikbaar uit de Erfgoed Deal en nationale fondsen. Met dit geld wordt in 2022-2023 fase 1 verder uitgerold en wordt de ontwikkeling van fase 2 ingezet. (zie pagina 20, 21, 22)

- De Stichting Sleepboothaven Maassluis (SSM) krijgt een centrale rol bij de uitvoering van het basisprogramma 'Vaar en beleef' en vraagt hiervoor subsidie aan bij verschillende Nederlandse fondsen. Zie hiervoor pagina 18 en 19 van het Ontwikkelplan. Met het oog op de subsidieaanvragen bij onder meer het Cultuur Participatiefonds staan hier z.g. ontwikkellijnen genoemd op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie. Het gaat om een bedrag van **75.000 euro** dat nodig is voor de opstart en uitvoering van het basisprogramma in 2021. Aanvraag van de subsidie en het opstarten van het basisprogramma lopen samen op. De Erfgoedkwartiermakers ondersteunen de SSM bij het aanvragen van subsidie. De kosten voor deze ondersteuning bedragen **20.000 euro**. Deze worden betaald door de gemeente Maassluis.
- De tweede tranche van de financiering wordt opgehaald bij het nationale programma Erfgoed Deal en bij de nationale fondsen. De Erfgoedkwartiermakers ondersteunen de gemeente Maassluis bij het aanvragen van de Erfgoeddeal subsidie. Ze beogen hiermee **344.000 euro**¹ voor de gemeente op te halen. De aanvraag periode voor deze subsidie

¹ Als z.g. matchingsgeld is 2 maal 200.000 euro beschikbaar op de reguliere begroting. Matchingsgelden zijn eigen investering van de aanvrager, bestaat uit posten als stadsmakelaar, city marketing, renovatie kades.

sluit in september 2021. De bekendmaking van de toekenningen geschiedt in december 2021.

In deze aanvraag wordt onder meer geld gevraagd voor gebiedsontwikkeling, economische groei en energietransitie met inzet van het maritiem historisch ensemble. (Zie pagina 20,21 en 22 van te rapport). De kosten die de EKM rekenen voor de aanvraag bij de Erfgoed Deal zijn **30.000 euro**. Deze kosten zijn voor rekening van de gemeente Maassluis en worden verrekend met de te ontvangen bijdrage.

SSM vraagt in 2022 subsidie aan voor het door ontwikkelen van fase 1 bij de Nationale Fondsen. Het gaat hier om **41.000 euro** subsidie.

Toelichting op nieuwe rol Stichting Sleepboothaven Maassluis

De Stichting Sleepboothaven Maassluis (SSM) krijgt in het ontwikkelplan maritiem historisch Maassluis een belangrijke coördinerende rol toegewezen. De SSM kan stap voor stap in die rol kan groeien, in een periode van ongeveer 2 jaar, onder begeleiding van de Erfgoedkwartiermakers.

- De eerste stap is het bespreken van de rol en het groeiproces met het bestuur van de SSM.
- De SSM voert de regie over het basisprogramma, het varen met sleepboten en beleven van de haven. De SSM wordt aanvrager bij de fondsen om subsidie voor fase 1 te verkrijgen.
- De Erfgoedkwartiermakers nemen in het begin een groot deel van de regietaken voor hun rekening en dragen taken over aan de SSM als de organisatie daar klaar voor is.
- We beginnen heel concreet met het ontwikkelen van een rooster voor een gezamenlijk vaar programma.
- We leren in de praktijk. Elke maand is er projectoverleg om alle vorderingen en leerpunten door te nemen. Bij de uitvoering zoeken de Erfgoedkwartiermakers steeds naar de mogelijkheden om taken samen uit te voeren.
- Verschillende taken komen bij de uitvoering aan de orde, zoals fondsenwerving en programmaontwikkeling, marketing en promotie, werving vrijwilligers, financieel management en projectmanagement. Deze taken hoeft de SSM niet allemaal alleen uit te voeren. De Erfgoedkwartiermakers zorgen voor goede samenwerking tussen SSM en andere partijen en externe deskundigen, zoals Ervaar Maassluis.
- We streven uiteindelijk naar een vaste vorm van samenwerking tussen SSM en andere samenwerkingspartners, om het cultureel ondernemerschap ook na 2023 vast te houden. Dat zou in de vorm van een coöperatie kunnen. Een ieder moet doen waar hij/zij goed in is en SSM voert daar op termijn de regie over.